

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

06.12.2016 № 145 - рк/к

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ХАРКІВВОДОКАНАЛ»

61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2

Про припинення порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

В ході розгляду справи № 1/03-129-15, розпочатої за ознаками вчинення ХАРКІВСЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ (надалі – Міська рада) порушення законодавства про захист економічної конкуренції, встановлено наступне.

КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» засноване Харківською міською радою, зареєстроване виконавчим комітетом Харківської міської ради 08.11.2011 за № 14801030017010649. Місцезнаходження КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ»: 61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2, ідентифікаційний код – 03361715.

Відповідно до нової редакції статуту КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ», затвердженого заступником директора Департаменту економіки та комунального майна – начальником Управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради 26.01.2012 (надалі – Статут), метою діяльності КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» є здійснення виробничої, науково-дослідної та комерційної діяльності для повного та якісного задоволення потреб населення, суб'єктів господарювання в комунальних послугах, забезпечення водопостачання та водовідведення міста Харкова та групового водопостачання населених пунктів Харківської області, здійснення заходів для поліпшення екологічної обстановки України, посилення зацікавленості та відповідальності за кінцеві результати діяльності з метою отримання відповідного прибутку.

Відповідно до Статуту КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» є юридичною особою, має самостійний баланс, валютні та інші рахунки в установах банків, знак для товарів та послуг, фірмовий бланк, круглу печатку та кутовий штамп зі своєю назвою та ідентифікаційним кодом.

Одним із видів діяльності КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» за КВЕД є каналізація, відведення й очищення стічних вод (37.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), та з урахуванням п. 2.2 Методики, встановлено наступне.

Абзацом двадцятим статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване водовідведення - господарська діяльність із відведення та очищення комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд,

колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

Послугою централізованого водовідведення користуються споживачі (фізичні та юридичні особи), які мешкають та/або розташовані в межах м. Харкова.

В розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» послуга централізованого водовідведення є товаром.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» ринок централізованого водовідведення перебуває у стані природної монополії.

Одним з видів діяльності КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» є надання послуг централізованого водовідведення. Отже, послуга централізованого водовідведення розглядається як товар, який не має замінників.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги централізованого водовідведення.

Рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 16.05.2012 № 286 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Харківської міської ради від 23.12.1998 № 1407 «Про визначення виконавців послуг в житловому фонді міста» виконавцем послуг з централізованого водовідведення визначено КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ».

Враховуючи зазначене, територіальними межами ринку є територія м. Харкова, на якій розташовані мережі водовідведення, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ». Внаслідок технологічних особливостей централізованого водовідведення, а також враховуючи, що цей ринок перебуває у стані природної монополії, конкуренція на ньому відсутня.

Враховуючи вищенаведене, КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку централізованого водовідведення в межах території міста Харкова, де розташовані належні йому мережі.

Діяльність у сфері надання послуг з централізованого водовідведення регулюється, зокрема, Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 р. № 190 (надалі – Правила користування системами централізованого водопостачання та водовідведення), Правилами приймання стічних вод підприємств у комунальні та відомчі системи каналізації населених пунктів України, затвердженими наказом державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 № 37, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.04.2002 № 403/6691 (надалі – Правила приймання стічних вод), Інструкцією про встановлення та стягнення плати за скид промислових та інших стічних вод у системи каналізації населених пунктів, затвердженою наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.2002 № 37, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.04.2002 за № 402/6690 (надалі - Інструкція) та іншими нормативно – правовими актами.

Пунктом 1.5 Правил приймання стічних вод передбачено, що на підставі цих правил та Інструкції водоканали розробляють місцеві правила приймання стічних вод підприємств у систему каналізації населеного пункту, у яких установлюються допустимі концентрації для кожної забруднюючої речовини, що може скидатися підприємствами в систему каналізації, а також відображаються місцеві особливості приймання стічних вод підприємств у міську каналізацію.

Відповідно до пункту 1.6 Правил приймання стічних вод місцеві правила приймання стічних вод підприємств у систему каналізації населеного пункту згідно з Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні" затверджують виконавчі органи місцевих рад за поданням водоканалів після погодження з територіальними органами Мінекоресурсів та Міністерства охорони здоров'я України.

Міська рада зареєстрована 21.05.1997 за № 1 480 120 0000 027174. Ідентифікаційний код – 04059243. Місцезнаходження: 61003, м. Харків, площа Конституції, 7.

У розумінні статей 5 та 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Міська рада входить до системи місцевого самоврядування та є органом місцевого самоврядування, що представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Відповідно до статті 11 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах рад є, зокрема, їх виконавчі комітети. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам.

Згідно з частиною шостою статті 59 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради в межах своїх повноважень приймає рішення.

Рішенням виконавчого комітету Міської ради від 08.09.2010 № 321 затверджені Правила приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова (надалі – Місцеві правила приймання стічних вод).

За інформацією Міської ради, наданою листом від 12.02.2016 № 1356/9-16, Місцеві правила розроблялись ТОВ «УкркомунНДПрогрес» за участю КП КГ «Харківкомуночиствод» (на теперішній час КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ»).

Аналізом змісту Місцевих правил приймання стічних вод встановлено наявність окремих дискримінаційних положень, які можуть негативно вплинути на умови конкуренції суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на території м. Харкова. При цьому, зазначені положення не відповідають Правилам.

1) Пунктом 3.6 Місцевих правилах приймання стічних вод передбачено зобов'язання споживачів щодо отримання перед укладанням договору Технічних умов на приймання стічних вод у каналізаційну мережу м. Харкова (надалі – Технічні умови на приймання стічних вод).

Втім, відповідно до абзацу шостого пункту 2.4. Правил приймання стічних вод Технічні умови на приймання стічних вод необхідно отримувати лише у випадку збільшення об'ємів стічних вод. Інших випадків, які б вказували на необхідність отримання споживачами Технічних умов на приймання стічних вод, діючим законодавством не передбачено.

За змістом Технічні умови на приймання стічних вод збігаються з Технічними умовами на приєднання, оскільки містять інформацію, зокрема, щодо об'ємів скидання та якості стоків споживачів, яка міститься в технічних умовах на приєднання.

Тобто, для укладання договору відповідно до Місцевих правил приймання стічних вод КП «Харківводоканал» вимагає від споживачів отримання Технічних умов на приймання стічних вод, що не передбачено діючим законодавством.

При цьому, у разі відсутності Технічних умов на приймання стічних вод для споживача можливо настання негативних наслідків, а саме:

- не укладання договору на приймання стічних вод (пункт 3.6 Місцевих правил приймання стічних вод);
- заборона скидати стічні води у каналізаційну мережу без Технічних умов на приймання стічних вод (пункт 3.15 Місцевих правил приймання стічних вод);
- відключення споживача від централізованої системи водовідведення (пункт 3.36.1 Місцевих правил приймання стічних вод).

Отже, положення Місцевих правил приймання стічних вод встановлює додаткові, непередбачені діючим законодавством вимоги щодо отримання Технічних умов на приймання стічних вод при укладанні договору.

2) Відповідно до пункту 3.12. Місцевих правил на приймання стічних вод Технічні умови на приймання стічних вод діють на період зберігання кількості і складу стічних вод споживача, але не більше трьох років. Після закінчення цього терміну Технічні умови на приймання стічних вод необхідно переоформлювати з наданням і виконанням необхідної документації.

Втім, відповідно до пункту 2.4. Правил приймання стічних вод підприємства зобов'язані, зокрема, при збільшенні об'ємів стічних вод - звернутися до Водоканалу за одержанням нових технічних умов на приймання стічних вод Підприємства до міської каналізації та переоформленням договору.

Поняття термінів та строків регламентовані главою 18 Цивільного кодексу України (надалі - ЦКУ). Так, положенням статті 251 ЦКУ визначено, що строком є певний період у часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Терміном є певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Стаття 252 ЦКУ закріплює загальні положення щодо обчислення строків та термінів. Згідно з частиною першою цієї статті строк може обчислюватися роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. Відповідно до частини другої цієї статті термін визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати, тобто має об'єктивний характер. Особливості такого визначення терміну виражаються в тому, що заздалегідь невідома точна дата настання терміну.

Таким чином, положеннями пункту 2.4. Правил приймання стічних вод визначений термін дії Технічних умов на приймання стічних вод, адже жоден споживач не може заздалегідь знати, коли в нього відбудеться збільшення об'ємів стічних вод. В той же час положення пункту 3.12 Місцевих правил встановлюють строк дії Технічних умов на приймання стічних вод – 3 роки без об'єктивних на те причин.

Слід також зазначити, що за результатами письмового опитування близько 20 споживачів - суб'єктів господарювання повідомили, що з урахуванням незмінності стану та обсягу стічних вод, вони змушені кожні три роки отримувати нові Технічні умови на приймання стічних вод, що призводить до ущемлення їх інтересів.

Таким чином, передбачений Місцевими правилами приймання стічних вод обов'язок споживачів отримувати перед укладанням Договору, а потім кожні три роки Технічні умови на приймання стічних вод встановлюють додаткові, непередбачені діючим законодавством України обмеження.

Отже, Місцеві правила приймання стічних вод містять дискримінаційні положення щодо отримання та користування послугами з централізованого водовідведення, що не передбачені діючим законодавством України.

Зазначена бездіяльність КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» була б неможливою за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку послуг централізованого водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома надавачами послуг з централізованого водовідведення, і, у разі ущемлення їх інтересів, обрали би іншого виконавця. У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку, і, як наслідок, відсутності альтернативи щодо придбання вищезазначеної послуги інакше ніж у КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ», вищезазначена бездіяльність може призвести до настання негативних наслідків для споживачів.

Зміни до Місцевих правил приймання стічних вод вносились 01.08.2012 та 22.01.2014. Втім, положення, що містять дискримінаційні умови, залишились без змін.

Враховуючи наведене, бездіяльність КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ», яка полягає у не ініціюванні внесення змін до вищезазначених положень Місцевих правил приймання стічних вод, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції,

передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ» (ідентифікаційний код – 03361715) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити бездіяльність, яка полягає у не ініціюванні внесення змін до вищезазначених положень Місцевих правил приймання стічних вод та містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення.

Про виконання рекомендацій шляхом надання до Харківської міської ради подання про внесення відповідних змін до Місцевих правил приймання стічних вод, про що повідомити територіальне відділення в **3-місячний термін** з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Н.В. Фастова